

Prof Esa Mangeloja
Jyväskylä Ülikooli majandusteaduste teaduskond

Kokkuvõtte ettekandest konverentsil “Mis on õnn?”
23.05.2008, Tartu

Õnnemajandus

Õnnemajandus püüab avardada ja täiendada heaolu majanduslikku analüüsi, lähtudes seejuures eeldusest, et õnn on inimtegevuse üks peamisi motiive. Valdava osa majandusteadlaste jaoks võib tunduda iseenesestmõistetav, et sissetulek ja õnn käivad käsikäes, kuivõrd kõrgem sissetulek lubab kaupade ja teenuste suuremat tarbimist. Tegelikkuses selgub aga, et isegi kui ühiskond tervikuna saabki jõukamaks, ei näi inimeste õnn sellest kasvavat. Hoolimata jätkuvast majanduskasvust ei ole arenenud riikide elanikud täna õnnelikumad kui 20 aastat tagasi. Seda vastuolu iseloomustab nn Easterlin'i paradoks: kui primaarsed vajadused on kaetud, ei suurenda jõukuse kasv enam üldist õnnetaset. Indiviidide poolt oma õnnetasemele antav hinnang ei ole keskmise sissetuleku kasvades tõusnud, küll on väike mõju olnud suhtelise sissetuleku kasvul: inimesed kipuvad enesele seadma uusi eesmärke niipea, kui vanad saavutatud. Seega on absoluutsest sissetulekust olulisemateks teguriteks üha suuremad sihid ning suhteline sissetulek. Kui kõigi sissetulek võrdses jaos suureneb, ei muutu sellest kõik õnnelikumaks – võrdluses teistega ei ole kellegi sissetulek kasvanud. Õnn näib olevat otseselt seotud meie suhtelise positsiooniga ühiskondlikus hierarhias. Fogel on välja käinud mõtte, et majanduskasvu ilmaliku misjoni ajastu on nüüd lõppenud. Lääne ühiskondade järgmiseks pealisülesandeks on toetada vaimseid, hingelisi ja kultuurilisi väärtusi, et võimaldada oma kodanikele suuremat õnne.